

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Obdo/50/2022
Identifikačné číslo spisu:	7118206899
Dátum vydania rozhodnutia:	28.03.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Beáta Miničová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:7118206899.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Beaty Miničovej a členiek JUDr. Ivany Izakovičovej a Mgr. Sone Pekarčíkovej v spore žalobcu: UNIQA Management Service s.r.o., so sídlom Evrospká 810/136, 160 00 Praha 2, Česká republika, IČ: 256 72 703, vo veci organizačnej zložky UNIQA Management Service s.r.o., organizačná zložka Slovensko, so sídlom Krasovského 3986/15, 851 01 Bratislava, IČO: 50 008 056, zastúpeného advokátskou kanceláriou SOUKENÍK - ŠTRPKA, s.r.o., so sídlom Šoltésovej 14, 811 08 Bratislava, IČO: 36 862 711, v mene ktorej koná V. X. M., Y., ako advokát a konateľ, proti žalovanej: W. Z., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom Z. XX/XXXX, XXX XX N., zastúpenej JUDr. Tomášom Baulovičom, advokátom, so sídlom Kupeckého 4, 040 01 Košice, o zaplatenie 2.272,07 Eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Košice I, pod sp. zn. 26Cb/53/2018, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach zo dňa 30. novembra 2021, č. k. 4Cob/162/2020-546, takto

rozhodol:

- I. Dovolanie žalobcu o d m i e t a.
- II. Žalovaná má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice I (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom zo dňa 24. januára 2020, č. k. 26Cb/53/2018-388, výrokom I. zaviazal žalovanú zaplatiť žalobcovi 2.272,07 Eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 9% ročne zo sumy 2.272,07 Eur od 4. mája 2017 do zaplatenia, a to všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Výrokom II. priznal žalobcovi náhradu trov konania voči žalovanej v rozsahu 100% s tým, že o ich výške bude rozhodnuté súdom prvej inštancie samostatným uznesením

2. Krajský súd v Košiciach, ako súd odvolací, na odvolanie žalovanej, napadnutým rozsudkom zo dňa 30. novembra 2021, č. k. 4Cob/162/2020-546, rozsudok Okresného súdu Košice I zo dňa 24. januára 2020, č. k. 26Cb/53/2018-388, vo výroku I., ktorým súd zaviazal žalovanú zaplatiť žalobcovi 2.272,07 Eur, úrok z omeškania vo výške 9% ročne zo sumy 2.272,07 Eur od 4. mája 2017 do zaplatenia a to všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku, potvrdil. Výrokom II. rozsudok Okresného súdu Košice I

zo dňa 24. januára 2020, č. k. 26Cb/53/2018-388, vo výroku o trovách konania zmenil tak, že žalobcovi nepriznáva náhradu trov konania voči žalovanej. Výrokom III. žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania voči žalovanej nepriznal.

3. Výrok II. rozhodnutia súdu prvej inštancie týkajúci sa nároku na náhradu trov konania odvolací súd zmenil, pretože považoval za splnené podmienky pre aplikáciu ust. § 257 C.s.p., podľa ktorého výnimočne súd neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa.

4. Odvolací súd vo všeobecnosti vo vzťahu k ust. § 257 C.s.p. uviedol, že toto ustanovenie predstavuje odchýlku zo zásady zodpovednosti za výsledok konania. Jeho použitie bude dôvodné vtedy, ak by strohá aplikácia ustanovení upravujúcich náhradu trov konania viedla k neželanej tvrdosti. Ide vlastne o moderačné právo súdu zmierniť dôsledky právnej úpravy platenia a náhrady trov konania. Pre jeho použitie musia byť splnené dve podmienky a to jednak musia existovať dôvody hodné osobitného zreteľa a aj v prípade ich existencie musí byť jeho použitie súdom výnimočné. Tieto okolnosti môžu mať pôvod v charaktere konania alebo charaktere procesnej situácie (napr. zmena zákonnej úpravy, zmena súdnej praxe), ako aj v okolnostiach týkajúcich sa sociálnej situácie strán sporu. Pri posudzovaní okolností na strane strany sporu je potrebné prihliadať najmä na jej osobné, majetkové a zárodkové pomery, avšak nielen toho, koho by podľa všeobecných ustanovení postihovala povinnosť nahradiť trovy, ale aj toho, koho majetková sféra by bola nepriznaním trov dotknutá (t.j. toho, ktorý na ich náhradu má právo) a všimnúť si aj také okolnosti, ktoré viedli k súdnemu sporu.

5. Dôvody pre aplikáciu tohto ustanovenia odvolací súd videl v nepriaznivej sociálnej situácii žalovanej, ktorá je v dôchodkovom veku, nie je zárodkovo činná rovnako ako jej manžel, s ktorým žije v spoločnej domácnosti. Odvolací súd mal zo spisu vedomosť, že žalovanej je starobný dôchodok priznaný od roku 2013, zvýšený Rozhodnutím Sociálnej poisťovne č. 555 511 64130 zo dňa 24. januára 2020 na sumu 397,40 Eur mesačne, je majiteľkou motorového vozidla zn. FORD v prevádzke od roku 2003 a spoluvlastníčkou nehnuteľností so spoluvlastníckym podielom v nepatrných častiach. Pozornosti odvolacieho súdu neuniklo, že pomery žalovanej viedli dokonca k priznaniu oslobodenia od súdnych poplatkov podľa § 254 C.s.p.

6. Odvolací súd pri formovaní zmeňujúceho výroku rozhodnutia zohľadňoval príjem žalovanej a jej majetkovú situáciu (a postavenie žalobcu ako silnej finančnej inštitúcie) a dospel k záveru, že znášanie trov protistrany by bolo vo vzťahu k žalovanej neprimeranou tvrdosťou. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti odvolací súd aplikoval ust. § 257 C.s.p. aj na rozhodnutie o trovách odvolacieho konania, keď ich náhradu v odvolacom konaní úspešnému žalobcovi nepriznal.

7. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu v časti výrokov II. a III. podal žalobca (ďalej aj ako „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť odôvodnil ust. § 420 písm. f/ C.s.p., podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo, ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočnila jej patriace práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Dovolateľ v podanom dovolaní namietal, že odvolací súd nesprávne aplikoval ust. § 257 C.s.p., keď len na základe žalovanou tvrdenej negatívnej sociálnej situácie, nepriznal žalobcovi náhradu trov konania, aj keď mal plný úspech v konaní, čím porušil právo žalobcu na spravodlivý proces.

9. S argumentáciou, ktorú pri odôvodnení aplikácie ust. § 257 C.s.p. použil odvolací súd, sa dovolateľ nestotožnil a upriamil pozornosť na nasledovné skutočnosti týkajúce sa žalovanej: je v dôchodkovom veku, pričom dôchodok poberá od roku 2013, v súčasnosti je vedená v Registri finančných agentov a finančných sprostredkovateľov ako aktívny podriadený finančný agent pre spoločnosť Generali Slovenská distribúcia, a.s., a dátumom vzniku oprávnenia od 20. decembra 2021. Na základe uvedeného je možné podľa dovolateľa predpokladať, že žalovaná ako finančná agentka pri výkone svojej (podnikateľskej) činnosti získava províziu. Súčasne dovolateľ poukázal rovnako ako odvolací súd má za to, že žalovaná je spoluvlastníčkou viacerých nehnuteľností s malým spoluvlastníckym dielom a spoluvlastníčkou spolu so svojím manželom rodinného domu, ku ktorému patrí trvalý trávny porast vo výmere X.XXX m². V ďalšom dovolateľ uviedol, že žalovaná ako adresu svojho trvalého pobytu uvádza nehnuteľnosť, ktorá sa od roku 2020 nachádza vo vlastníctve inej osoby na základe kúpnej zmluvy. Žalobca vzniesol domnienku, že predchádzajúcou vlastníčkou nehnuteľnosti mohla byť žalovaná, nakoľko trvalý pobyt má žalovaná na uvedenej adrese minimálne už od roku 2013.

10. Dovolateľ má za to, že aplikácia ust. § 257 C.s.p. odvolacím súdom v danom prípade predstavuje svojvôľu, pretože keby odvolací súd podrobil skúmaniu negatívnej sociálnej situácie žalovanej

dôkladnejšiemu prieskumu, dospel by k záveru, že žalovaná nepatrí medzi osoby, na ktoré by malo byť uvedené ustanovenia spravodlivo aplikované. V závere dovolateľ navrhol dovolaciemu súdu, aby rozsudok odvolacieho súdu napadnutý v napadnutej časti vo výroku II. a III. zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie a priznal žalobcovi trovy dovolacieho konania, poprípade, aby zmenil napadnutý rozsudok odvolacieho súdu vo výrokoch II. a III. tak, že prizná žalobcovi náhradu trov konania a trovy dovolacieho konania v plnom rozsahu.

11. K dovolaniu žalobcu sa vyjadrila žalovaná, ktorá vyjadrila názor o neprípustnosti dovolania podaného žalobcom, pretože dôvody dovolania sú obsahovo založené na nesprávnom právnom posúdení, pričom dovolací prieskum pre nesprávne právne posúdenie je v zmysle § 421 ods. 2 C.s.p. vylúčený. Žalovaná zdôraznila, že nesúhlas strany s právnym posúdením súdu, nerobí napadnuté rozhodnutie nezákonné, alebo proces nespravodlivým.

12. Stotožňujúc sa s názorom odvolacieho súdu žalovaná uviedla, že odvolací súd dospel v otázke zisťovania sociálnej situácie žalovanej na základe vykonaných dôkazov k správnym skutkovým zisteniam, na ktoré po zrelej úvahe použil § 257 C.s.p., ktorého aplikáciu aj následne dôkladne odôvodnil.

13. Pozornosť žalovaná upriamila na konanie o oslobodenie od súdnych poplatkov, z ktorého vyplývali podrobné príjmové, výdavkové aj majetkové pomery žalovanej. Odvolací súd mal tak pri rozhodovaní k dispozícii všetky informácie, na ktoré poukázal žalobca, a ktoré odvolací súd posúdil jednotlivo a vo vzájomných súvislostiach.

14. K nehnuteľnosti nachádzajúcej v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov, na ktorú dovolateľ poukázal, žalovaná uviedla, že sa jedná o staršiu chatu (postavenú v roku 1996, ktorú mimochodom ešte stále žalovaná s manželom splácajú Štátnemu fondu rozvoja bývania). K požiadavke speňaženia majetku (majetku žalovanej: nehnuteľnosti - stará chata a staršiemu autu J. J., r. v. XXXX) neúspešnej sporovej strany za účelom úhrady trov žalovaná upozornila, že táto bola viackrát jednotne vykladaná ako neopodstatnená, resp. protiústavná. Skutočnosť, že žalovaná napriek svojej nepriaznivej zdravotnej situácii (pre ktorú nevie plnohodnotne pracovať) a dôchodkovému veku bola nútená začať vykonávať činnosť finančného agenta (aj keď v nepatrnom rozsahu), svedčí podľa jej názoru najmä o jej nedostatočnom hmotnom zabezpečení, nie o jej dostatočných príjmových pomeroch. Okrem iného (ako to aj žalobca sám uviedol) oprávnenie na výkon činnosti finančného agenta jej vzniklo od 20. decembra 2021, čo je viac ako mesiac po tom, čo odvolací súd rozhodol napadnutým rozhodnutím (napadnuté rozhodnutie vydané dňa 30. novembra 2021). Za potrebné žalovaná považovala tiež vyjadriť sa aj k úvahe žalobcu o predchádzajúcom vlastníctve bytu, ktorého vlastníčkou je od roku 2020 dcéra žalovanej, ktorý však jej dcéra nadobudla od tretej osoby. Žalovaná upozornila na to, že tento byt sa nachádza na adrese odlišnej, ako je adresa trvalého pobytu žalovanej, ktorá skutočnosť zrejme ušla pozornosti žalobcu.

15. V závere žalovaná zdôraznila, že už v odvolaní navrhovala pre prípad jej neúspechu nepriznať žalobcovi náhradu trov konania na základe § 257 C.s.p. Vzhľadom na uvedené mal žalobca možnosť sa k eventuálnemu nepriznaniu trov z dôvodov hodných osobitného zreteľa v zmysle § 257 C.s.p. vyjadriť. Na základe vyššie uvedených skutočností žalovaná navrhla dovolaciemu súdu, aby dovolanie žalobcu odmietol alebo zamietol a priznal žalovanej voči žalobcovi nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

16. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (ďalej aj ako „dovolací súd“) [(ust. § 35 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C.s.p.“)], po zistení, že dovolanie podal včas žalobca zastúpený v súlade s ust. § 429 ods. 1 C.s.p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (ust. § 443 C.s.p.) preskúmal vec a dospel k záveru, že tento mimoriadny opravný prostriedok žalobcu treba odmietnuť, pretože smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné (§ 447 písm. c/ C.s.p.).

17. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorým nemožno napadnúť každé rozhodnutie odvolacieho súdu. Výnimočnosť tohto opravného prostriedku zodpovedá právna úprava jeho prípustnosti v Civilnom sporovom poriadku.

18. Podľa ust. § 419 C.s.p., proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Z citovaného ustanovenia *expressis verbis* vyplýva, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, tak takéto rozhodnutie nemožno úspešne napadnúť dovolaním. Prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú taxatívne vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 C.s.p. Otázka posúdenia, či sú,

alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže dovolacie konanie uskutočniť, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

19. Podľa ust. § 420 C.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak: a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo, alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

20. Podľa ust. § 431 ods. 1, 2 C.s.p., dovolanie prípustné podľa ust. § 420 C.s.p. možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

21. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (ust. § 440 C.s.p.). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj ust. § 428 C.s.p.). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa ust. § 447 písm. f/ C.s.p., je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (ust. § 420 C.s.p. v spojení s ust. § 431 ods. 1 C.s.p.). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

22. Dovolateľ prípustnosť svojho dovolania vyvodzuje z ust. § 420 písm. f/ C.s.p., podľa ktorého je dovolanie prípustné (proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí), ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú túto procesnú vadu, sú: a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby (procesnou aktivitou) uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

23. Relevantné znaky, ktoré charakterizujú procesnú vadu v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ C.s.p. sú - zásah súdu do práva na spravodlivý súdny proces a nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva. Právo na spravodlivý súdny proces predstavuje možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestranom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov. Vyššie citované ustanovenie § 420 písm. f/ C.s.p. zakladá prípustnosť a dôvodnosť dovolania v prípade, ak miera porušenia procesných práv strany, v dôsledku nesprávneho procesného postupu súdu, nadobudla značnú, výraznú, resp. relevantnú intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia sa rozumie nesprávny (vadný) procesný postup súdu, spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení procesných ustanovení, ktoré sa vymykajú zákonnému, ale aj ústavnému procesno-právnomu rámcu a ktorý tak zároveň znamená aj porušenie procesných práv garantovaných Ústavou Slovenskej republiky (ďalej aj „Ústava SR“).

24. Z obsahu dovolania je zrejmé, že dovolateľ za vadu konania, ktorou mu odvolací súd nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že podľa neho došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces podľa ust. § 420 písm. f/ C.s.p., považuje to, že len na základe žalovanou tvrdenej negatívnej sociálnej situácie nepriznal žalobcovi náhradu trov konania, a to pri aplikácii ust. § 257 C.s.p. Odôvodnenie postupu odvolacieho súdu nemalo podľa názoru dovolateľa racionálny základ, a preto sa jednalo o svojvôľu odvolacieho súdu, ktorý žalobcovi, ako úspešnej strane v konaní, nepriznal trovy konania. V danom prípade podľa názoru dovolateľa odvolací súd rozhodol o trovách konania bez toho, aby spravodlivo zistil skutočný stav - sociálny a majetkový status žalovanej. Odvolací súd nemal aplikovať ust. § 257 C.s.p., mal podrobiť dôkladnejšiemu prieskumu negatívnu sociálnu situáciu žalovanej, vtedy by dospel k záveru, že žalovaná nepatrí medzi osoby, na ktoré by malo byť uvedené ustanovenie spravodlivo aplikované.

25. Dovolací súd poukazuje na uznesenie Ústavného súdu SR zo dňa 15. augusta 2018, sp. zn. I. ÚS 275/2018, publikované v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky, pod č. 74/2018 (ďalej aj ako „uznesenie Ústavného súdu SR“), podľa ktorého: „Podľa § 357 písm. m) CSP

jedným z uznesení, proti ktorým je prípustné odvolanie, a ktoré sú tak v danej nimi riešenej otázke s konečnou platnosťou preskúmateľné v rámci odvolacieho konania, je aj uznesenie, ktorým prvostupňový súd rozhodol o nároku na náhradu trov konania s konečnou platnosťou, takže rozhodnutie odvolacieho súdu o tomto odvolaní je v otázke nároku na náhradu trov konania rozhodnutím konečným (ktorým sa konanie v tejto otázke nároku končí, pozn.), a teda ho možno v zmysle už uvedeného považovať za rozhodnutie preskúmateľné v dovolacom konaní z dôvodov zmätočnosti ako rozhodnutie, ktorým sa konanie končí".

26. V uznesení Ústavného súdu SR bola konštatovaná prípustnosť dovolania, keď Ústavný súd SR uviedol, že: „V danom prípade bolo dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu, ktorým potvrdil rozhodnutie okresného súdu o nároku na náhradu trov konania (nie o výške trov konania, pozn.), takže toto rozhodnutie ako rozhodnutie, ktorým sa pred odvolacím súdom konanie o tomto nároku s konečnou platnosťou skončilo, bolo možné z dôvodov zmätočnosti podľa § 420 CSP podrobiť prieskumu dovolacieho súdu".

27. Najvyšší súd SR vo svojom uznesení zo dňa 29. septembra 2021, sp. zn. 1VOBdo/2/2021 (ďalej aj ako „uznesenie veľkého senátu Najvyššieho súdu SR"), s poukazom na judikatórny vývoj ako v rozhodnutiach ústavného súdu, tak následne v rozhodnutiach najvyššieho súdu, dospel k právnomu záveru, že: „rozhodnutím, ktorým sa konanie pred odvolacím súdom o danej otázke končí pre účely posudzovania väd zmätočnosti v zmysle ust. § 420 CSP, je aj rozhodnutie, ktorým odvolací súd rozhodol o odvolaní proti výroku o náhrade trov konania".

28. Z uznesenia veľkého senátu Najvyššieho súdu SR vyplýva, že: „Každé rozhodnutie súdu, ktorým úspešnej sporovej strane neprizná náhradu trov konania, musí byť zo svojej podstaty výnimočným rozhodnutím, prijatým na základe riadneho zváženia všetkých relevantných okolností konkrétneho prípadu a na základe prísne reštriktívneho výkladu ust. § 257 CSP a v ňom obsiahnutej formulácie „dôvody hodné osobitného zreteľa". Uvedená právna úprava priamo vychádza z predchádzajúcej právnej úpravy zakotvenej v ust. § 150 OSP. Ustanovenie § 257 CSP predstavuje odchýlku zo zásady zodpovednosti za výsledok (§ 255 CSP), aj zo zásady zodpovednosti za zavinenie (§ 256 ods. 1 CSP). Súd podľa neho nemusí zaviazat' neúspešnú stranu sporu nahradiť trovy konania úspešnej strane, resp. nemusí zaviazat' stranu, ktorá spôsobila vznik trov svojim zavinením, aby tieto trovy nahradila protistrane. Dôvody hodné osobitného zreteľa, ani výnimočné okolnosti zákon neuvádza, ani exemplifikatívne. Výklad týchto podmienok ponecháva na súdnej praxi. To však neznamená, že tým vytvára priestor na celkom voľnú úvahu súdu. V zmysle dnes už ustálenej judikatúry (pozri k tomu napr. uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 2MCdo/17/2009 zo dňa 28. januára 2010, sp. zn. 5Cdo/67/2010 zo dňa 9. júna 2010, či sp. zn. 3MCdo/46/2012 zo dňa 9. januára 2014) ustanovenie § 257 CSP nie je možné považovať za predpis, ktorý by zakladal jeho voľnú možnosť aplikácie (v zmysle svojvôle), ale ide o ustanovenie, podľa ktorého je súd povinný skúmať, či v prejednávanej veci neexistujú zvláštne okolnosti hodné osobitného zreteľa, ku ktorým je potrebné pri stanovení povinnosti nahradiť trovy konania výnimočne prihliadnuť".

29. V bode 52. uznesenia veľkého senátu Najvyššieho súdu SR sa uvádza, že: „Ustanovenie § 257 CSP preto nie je možné vykladať tak, že je naň možné prihliadnuť kedykoľvek bez zreteľa na základné zásady rozhodovania o trovách konania. Strane, ktorá mala vo veci úspech, nemožno nepriznať náhradu trov podľa výnimočného ustanovenia len na základe všeobecného záveru hodnotiaceho dopad rozhodnutia o určitom druhu nárokov na neúspešnú stranu. Nejde o automatické pravidlo, ktoré by sa uplatňovalo vo vzťahu k určitému typu konania (k tomu napr. nálezy Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. III. ÚS 292/07, či sp. zn. I. ÚS 303/12), ale ide o prvok individualizácie, nie ľubovôle zo strany súdu (pozri nálezy Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. III. ÚS 727/2000). Hranice sudcovskej úvahy sú dané účelom právnej úpravy náhrady trov konania, ktorá jej nepriznanie úspešnému účastníkovi pripúšťa len ako výnimku zo všeobecného procesného princípu zodpovednosti za výsledok sporového konania (§ 255 ods. 1 CSP)".

30. Dovolací súd považuje za potrebné poukázať na skutkovú situáciu, ktorá je predmetom dovolacieho konania. V danom prípade súd prvej inštancie vo svojom rozsudku úspešnej strane v konaní (žalobcovi) priznal náhradu trov konania. V rámci podaného odvolania žalovaná pre prípad svojho neúspechu v dovolacom konaní navrhla odvolaciemu súdu, aby aplikoval ust. § 257 C.s.p. a nepriznal žalobcovi úspešnému v konaní trovy konania. Po podaní odvolania bol žalovanej vyrubený súdny poplatok uznesením Okresného súdu Košice I zo dňa 27. apríla 2020, č. k. 26Cb/53/2018-428. Dňa 10. júna

2020 podala žalovaná návrh na oslobodenie od súdnych poplatkov, o ktorom rozhodol Okresný súd Košice I uznesením zo dňa 8. októbra 2020, č. k. 26Cb/53/2018-521 tak, že žalovanej priznal oslobodenie od súdnych poplatkov. Žalobca vo svojom vyjadrení k odvolaniu žalovanej vo vzťahu k trovám konania bez ďalšieho navrhol odvolaciemu súdu len, aby žalovanú zaviazal na náhradu trov odvolacieho konania. Následne odvolací súd napadnutým rozsudkom zmenil výrok súdu prvej inštancie o trovách konania tak, že žalobcovi nepriznal náhradu trov konania voči žalovanej a súčasne nepriznal žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania voči žalovanej.

31. K aplikácii ust. § 257 C.s.p. sa Ústavný súd SR vo svojom náleze zo dňa 10. januára 2019, č. k. II. ÚS 261/2018-43, vyjadril tak, že: „Podľa § 257 CSP súd výnimočne neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa. Citované zákonné ustanovenie predstavuje odchýlku zo zásady zodpovednosti za výsledok (§ 255 CSP) aj zo zásady zodpovednosti za zavinenie (§ 256 ods. 1 CSP). Súd podľa neho «nemusí zaviazať neúspešnú stranu sporu nahradiť trovy konania úspešnej strane, resp. nemusí zaviazať stranu, ktorá spôsobila vznik trov svojim zavinením, aby tieto trovy nahradila protistrane... Dôvody hodné osobitného zreteľa ani výnimočné okolnosti zákon neuvádza ani exemplifikatívne. Výklad týchto podmienok ponecháva na súdnej praxi. To však neznamená, že tým vytvára priestor na celkom voľnú úvahu súdu. V zmysle dnes už ustálenej judikatúry (pozri k tomu napr. uznesenia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2MCdo/17/2009, sp. zn. 5Cdo/67/2010, či sp. zn. 3MCdo/46/2012) ustanovenie § 257 nie je možné považovať za predpis, ktorý by zakladal jeho voľnú možnosť aplikácie (v zmysle svojvôle), ale ide o ustanovenie, podľa ktorého je súd povinný skúmať, či v prejednávanej veci neexistujú zvláštne okolnosti hodné osobitného zreteľa, ku ktorým je potrebné pri stanovení povinnosti nahradiť trovy konania výnimočne prihliadnuť. Ustanovenie § 257 preto nie je možné vykladať tak, že je naň možné prihliadnuť kedykoľvek bez zreteľa na základné zásady rozhodovania o trovách konania. Strane, ktorá mala vo veci úspech, nemožno nepriznať náhradu trov podľa výnimočného ustanovenia len na základe všeobecného záveru hodnotiaceho dopad rozhodnutia o určitom druhu nárokov... Nejde o automatické pravidlo, ktoré by sa uplatňovalo vo vzťahu k určitému typu konania (k tomu napr. nálezy Ústavného súdu ČR sp. zn. III. ÚS 292/07, či sp. zn. I. ÚS 303/12), ale ide o prvok individualizácie, nie ľubovôle zo strany súdu (pozri nález Ústavného súdu ČR sp. zn. III. ÚS 727/2000)... Hranice sudcovskej úvahy sú dané účelom právnej úpravy náhrady trov konania, ktorá jej nepriznanie úspešnému účastníkovi pripúšťa len ako výnimku zo všeobecného procesného princípu zodpovednosti za výsledok sporového konania (§ 255 ods. 1). Priamo z textu zákonného ustanovenia vyplýva, že súd by mal podľa neho rozhodovať iba vo výnimočných prípadoch... Zmyslom predmetného zákonného ustanovenia je, že ak súd zvolí postup podľa neho, nemôže žiadnej zo strán (ani úspešnej, ani neúspešnej) priznať náhradu trov konania. Napriek doslovnému zneniu ustanovenia § 257 nepriznanie sa môže týkať všetkých trov alebo len ich častí... Na účely moderácie nie je rozhodujúce, na základe akej zásady boli trovy uložené a ktorá strana ich má platiť; moderovať možno aj trovy zastaveného konania. Ak súd má v úmysle použiť moderačné právo alebo ak ho niektorá zo strán navrhne, musí súd umožniť protistrane, aby sa k tomu vyjadrila (k zámeru aj k dôkazom). Nie je možné, aby súd dospel k vnútornému presvedčeniu, že je potrebné aplikovať ustanovenie § 257 a strane, ktorá by inak trovy získala, to neoznámil a táto by sa to dozvedela až z rozhodnutia. Súd v prípade použitia ustanovenia § 257 je povinný „vytvoriť procesný priestor“ umožňujúci stranám sporu vyjadriť svoje stanovisko k prípadnému použitiu tohto ustanovenia [pozri k tomu rozsudok ESLP Čepek proti Českej republike (sťažnosť č. 9815/10), ako aj nálezy Ústavného súdu ČR sp. zn. PL. ÚS 46/13 a sp. zn. I. ÚS 1593/15]. Strana má teda právo byť explicitne vyzvaná, aby včas k prípadnej aplikácii § 257 vyjadrila svoje stanovisko. Výrok rozhodnutia v prípade úplnej moderácie by mal znieť „stranám sa nárok na náhradu trov konania nepriznáva“, resp. „súd stranám nárok na náhradu trov konania nepriznáva“. Výrok, že „žiadna zo strán nemá nárok na náhradu trov konania“, už nemá v CSP oporu. Existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa musí súd vo svojom rozhodnutí riadne a presvedčivo odôvodniť, pretože v opačnom prípade by mohlo ísť o postup, ktorý by mohol mať znaky svojvôle. Nie je prípustné odôvodnenie obsahujúce iba odkaz na výpoveď účastníka konania bez toho, aby z neho bolo možné zistiť, z akých dôkazných prostriedkov súd čerpal svoje zistenia pre následný záver o odôvodnenosti aplikácie § 257 CSP. Aj podľa ustálenej súdnej praxe (pozri bližšie, napr. nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 119/03, či uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Cdo/67/2010) musia byť výnimočnosť použitia ustanovenia § 257, ako aj to, v čom súd videl, že išlo o prípad hodný osobitného zreteľa, náležite odôvodnené.» (ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J., MESIARKINOVÁ, S.,

BAJÁNKOVÁ, J., TOMAŠOVIČ, M. a kol. Civilný sporový poriadok . Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016. s. 940-943)".

32. K námietke o nedodržaní postupu krajským súdom pri aplikácii § 257 C.s.p. sa vyjadril Ústavný súd SR aj vo svojom uznesení zo dňa 6. júna 2019, č. k. II. ÚS 113/2019-12. V tomto svojom uznesení Ústavný súd SR uviedol, že: „K námietke sťažovateľa o nemožnosti vyjadriť sa k aplikácii § 257 Civilného sporového poriadku ústavný súd v tomto momente opätovne zdôrazňuje, že rozhodovanie o trovách konania je v podstate druhotným aspektom konania, preto z pohľadu ústavnoprávnej udržateľnosti rozhodnutia nepovažuje za nevyhnutné, aby všeobecný súd za každých okolností poskytol stranám v konaní priestor, aby sa vyjadrili k potenciálnej aplikácii § 257 Civilného sporového poriadku . Vyhodnocovanie okolností hodných osobitného zreteľa je totiž taká komplexná činnosť, že aj ak by sudca v určitom momente zvažoval aplikáciu § 257 Civilného sporového poriadku , napokon by sa k jej aplikácii prikloniť nemusel. Vzhľadom na uvedené okolnosti, s poukazom na širokú škálu eventualít, ktoré môžu nastať pri rozhodovaní súdu, sa ústavný súd prikláňa skôr k potrebe následného vyčerpávajúceho vysvetlenia, v čom spočívali podľa konajúceho súdu okolnosti hodné osobitného zreteľa, pre ktoré nepriznal úspešnej strane náhradu trov konania ako ku rigidne stanovenej povinnosti vždy a za každých okolností vyzvať strany sporu, aby sa vyjadrili k potenciálnej aplikácii § 257 Civilného sporového poriadku . Ústavný súd uznáva, že je žiaduce, ak konajúci súd pred rozhodnutím o aplikácii § 257 Civilného sporového poriadku vytvorí pre strany konania priestor, aby mohli účinne uplatňovať námietky a argumenty „za a proti“ aplikácii predmetného zákonného ustanovenia. Na druhej strane samotná skutočnosť, že krajský súd nevyzval sťažovateľa, aby sa vyjadril k možnosti, že jemu, ako úspešnej strane v konaní neprizná náhradu trov konania, v okolnostiach daného prípadu podľa ústavného súdu nezakladá dôvod na vyslovenie porušenia práva na súdnu ochranu (m. m. IV ÚS 498/2018)".

33. Pozornosť dovolací súd upriamil aj na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 10. septembra 2019, sp. zn. I. ÚS 247/2019, kde Ústavný súd Slovenskej republiky v bode 59. uviedol, že: „Ako ústavný súd už konštatoval, záväznými výkladovými smernicami pri aplikácii zákonných ustanovení (v konkrétnych okolnostiach veci § 382 v spojení s § 257 CSP) sú aj ustanovenia dohovoru a judikatúra ESĽP k nim (k tomu pozri predovšetkým judikatúru ESĽP citovanú v časti III tohto nálezu). Z uvedených dôvodov preto odvolací súd nemôže v rozpore s názorom súdu prvej inštancie dospieť k vnútornému presvedčeniu o nevyhnutnosti aplikácie § 257 CSP a nepriznať trovy strane sporu, ktorá by ich inak získala bez toho, aby stranám sporu umožnil sa k aplikácii citovaného ustanovenia (k zámeru uplatniť § 257 CSP , ako aj k dôkazom) vyjadriť. Jeho povinnosťou je v prípade použitia § 257 CSP vytvoriť procesný priestor stranám sporu vyjadriť svoje stanovisko k prípadnému použitiu citovaného ustanovenia. Právom strany je preto byť expressis verbis vyzvaná, aby včas k prípadnej aplikácii § 257 CSP vyjadrila svoje stanovisko (k tomu pozri aj ŠTEVČEK, M.; FICOVÁ, S.; BARICOVÁ, J.; MESIARKINOVÁ, S.; BAJÁNKOVÁ, J.; TOMAŠOVIČ, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 942-943)".

34. Vo svojom náleze Ústavný súd SR zo dňa 27. augusta 2020, č. k. II. ÚS 225/2020-44, zhodne uviedol, že: „ak má súd v úmysle použiť moderačné právo, alebo ak jeho použitie niektorá zo strán navrhne, súd musí umožniť protistrane, aby sa k tomu vyjadrila. Súd je v prípade použitia § 257 CSP povinný vytvoriť procesný priestor umožňujúci stranám sporu vyjadriť svoje stanovisko k jeho použitiu".

35. Dovolací súd pri posudzovaní prípustnosti dovolacieho dôvodu podľa ust. § 420 písm. f/ C.s.p. vychádzal z odôvodnenia napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, ktorý mal za to, že v danom prípade existujú dôvody hodné osobitného zreteľa, a preto aplikoval ust. § 257 C.s.p. Odvolací súd pod túto kategóriu subsumoval nepriaznivú sociálnu situáciu spočívajúcu v tom, že žalovaná v dôchodkovom veku nie je zárobkovo činná, pričom zárobkovo činný nie je ani jej manžel, s ktorým žije v spoločnej domácnosti. Žalovaná poberá starobný dôchodok, ktorý jej bol priznaný od roku 2013, zvýšený Rozhodnutím Sociálnej poisťovne č. 555 511 64130 zo dňa 24. januára 2020 na sumu 397,40 Eur mesačne. Odvolací súd zoberal do úvahy, že žalovaná je majiteľkou motorového vozidla značky FORD v prevádzke od roku 2003 a spoluvlastníčkou nehnuteľností so spoluvlastníckym podielom v nepatrných častiach. Odvolací súd súčasne uviedol, že pomery žalovanej viedli aj k priznaniu oslobodenia od súdnych poplatkov podľa § 254 C.s.p. Uvedomujúc si skutočnosť, že strana nie je solventná, alebo že majetková situácia strany, ktorá mala v spore úspech je lepšia ako u jej protistrany, síce neodôvodňuje

použitie ust. § 257 C.s.p., avšak vzhľadom na príjem žalovanej a jej majetkovú situáciu (a postavenie žalobcu ako silnej finančnej inštitúcie) by znášanie trov protistrany bolo vo vzťahu k žalovanej podľa názoru odvolacieho súdu neprimeranou tvrdosťou. Z uvedeného dôvodu odvolací súd aplikoval ust. § 257 C.s.p. aj na rozhodnutie o trovách odvolacieho konania, keď ich náhradu v odvolacom konaní úspešnému žalobcovi nepriznal.

36. V súlade s vyššie uvedenou judikatúrou Najvyššieho súdu SR ako aj Ústavného súdu SR dovolací súd zdôrazňuje, že o možnom použití ust. § 257 C.s.p. odvolacím súdom pri rozhodovaní o trovách konania, bol žalobca informovaný už v odvolaní žalovanej, kde táto aplikáciu uvedeného ustanovenia navrhla pre prípad svojho neúspechu v odvolacom konaní. Potenciálna aplikácia ust. § 257 C.s.p. vyplývala aj z uznesenia súdu prvej inštancie (č.l. 521 a nasl. spisu), ktorým bolo žalovanej priznané oslobodenie od súdneho poplatku za podané odvolanie a toto uznesenie bolo žalobcovi súdom prvej inštancie riadne doručené (doručenka na č.l. 522 spisu). Z uvedeného jednoznačne vyplýva, že sa v súvislosti s aplikáciou ust. § 257 C.s.p. zo strany odvolacieho súdu nejednalo o svojvôľu bez toho, aby strany mali možnosť sa k použitiu tohto ustanovenia vyjadriť. Vo svojom vyjadrení k odvolaniu žalovanej žalobca len odvolaciemu súdu navrhol, aby žalovanú zaviazal na náhradu trov odvolacieho konania. To znamená, že žalobca sa žiadnym spôsobom k možnej aplikácii ust. § 257 C.s.p. nevyjadril, ani neuviedol žiadnu argumentáciu, ktorá by vylučovala nepriznanie trov konania úspešnej strane z dôvodov hodných osobitného zreteľa. Za daných okolností dovolací súd konštatuje, že žalobcovi bola v rámci výzvy na vyjadrenie sa k odvolaniu žalovanej daná príležitosť, aby sa k možnosti aplikácie ust. § 257 C.s.p. vyjadril, a to bez ohľadu na to, či ju využil, alebo nie.

37. Vzhľadom na uvedené je možné posúdiť argumentáciu žalobcu v dovolaní ako novotu podľa ust. § 435 C.s.p., ktorú v dovolaní nemožno uplatňovať, z ktorého dôvodu na túto argumentáciu dovolací súd nie je povinný prihliadať. Konkrétne sa jedná o novú argumentáciu týkajúcu sa pôsobenia žalovanej ako podriadeného finančného agenta pre spoločnosť Generali Slovenská distribúcia, a.s. od 20. decembra 2021 (pozn. dovolacieho súdu Krajský súd v Košiciach vydal napadnutý rozsudok dňa 30. novembra 2021, teda v čase rozhodovania odvolacieho súdu táto informácia nebola dostupná), potenciálneho predaja bytu, kde by mala žalovaná mať adresu trvalého pobytu, ako aj argumentácia ohľadom existencie nehnuteľností v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov (žalovanej a jej manžela), o ktorej mali konajúce súdy vedomosť (LV na č.l. 478 spisu).

38. Súčasne dovolací súd zastáva názor, že sa odvolací súd s aplikáciou ust. § 257 C.s.p. náležite vysporiadal, teda aj s existenciou zákonom požadovaných podmienok v podobe dôvodov hodných osobitného zreteľa. Okrem iného odvolací súd upozornil aj na skutočnosť, že žalovanej bolo v konaní priznané oslobodenie od súdnych poplatkov, kde samotná žalovaná dokladovala svoje majetkové pomery (Daňové priznanie k dani z príjmov FO, Rozhodnutie Sociálnej poisťovne o priznaní starobného dôchodku súdu, Tlačivo pre dokladovanie pomerov účastníka konania formulár zverejnený na internetovej stránke Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky), pričom súd prvej inštancie okrem podkladov prezentovaných žalovanou uskutočnil aj doplňujúce šetrenie spočívajúce vo vyžiadaní si potvrdenia z Krajského dopravného inšpektorátu o tom, či žalovaná vlastní motorové vozidlo a potvrdenia z Katastra nehnuteľností o tom, či žalovaná vlastní nehnuteľnosť. Z týchto skutočností následne vychádzal aj odvolací súd pri zvažovaní existencie dôvodov hodných osobitného zreteľa, teda možnosti aplikácie ust. § 257 C.s.p. Za daných okolností dovolací súd konštatuje, že argumentácia dovolateľa o nedostatočnom skúmaní sociálnej situácie žalovanej nie je dôvodná.

39. Dovolaciemu súdu sa javí, že svojimi tvrdeniami použitými v dovolaní žalobca namieta nedostatočne zistený skutkový stav (majetkové a sociálne pomery žalovanej) v spojení s právnym posúdením, tzn. aplikáciou ust. § 257 C.s.p.

40. V tejto súvislosti dovolací súd poukazuje na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 14. októbra 2020, sp. zn. 9Cdo/209/2020, v zmysle ktorého (ani prípadné) nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov (čo nie je daný prípad) alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nie je v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu považované za vadu konania v zmysle ust. § 420 písm. f/ C.s.p. (1Cdo/41/2017, 2Cdo/232/2017, 3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 7Cdo/11/2017, 8Cdo/187/2017). Pri posudzovaní ústavnosti tohto právneho názoru nedospel ústavný súd (II. ÚS/465/2017) k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti.

41. Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné,

neudržateľné a nie sú prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktoré by popreli zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces.

42. Postupom odvolacieho súdu, ktorý sa nepriečil zákonu, nemohlo dôjsť k porušeniu práva žalobcu na spravodlivý súdny proces, a preto žalobca uvedenú námietku v dovolaní vytýka neopodstatnene.

43. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd dospel k záveru, že dovolateľ nedôvodne namietal existenciu väd zmätočnosti zakotvených v ust. § 420 písm. f/ C.s.p., a preto dovolací súd dovolanie žalobcu proti napadnutému rozsudku odvolacieho súdu podľa ust. § 447 písm. c/ C.s.p. ako procesne neprípustné odmietol bez toho, aby sa mohol zaoberať dôvodnosťou dovolania.

44. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (ust. § 451 ods. 3 veta druhá C.s.p.). O výške náhrady trov konania žalovanej rozhodne súd prvej inštancie (ust. § 262 ods. 2 C.s.p.).

45. Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3 : 0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01.05.2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok